cōfigure᷑ ei p̱ fidē·ſpē· et caritatē
ſiue p̱ triplicē dotē·et p̓ma cōfor-
mitaˢ eſt longinq̄·ſcd̓a ꝓpinq̄·tcia
ꝓxima·Hinc eſt ꝙ p̓ma d̓r veſti-
giū t̄nitatis·ſcd̓a imago·tcia ſimi
litudo·Eſt igit̄ ſpūs rōnal̄ medi᷒
int̄ p̓mā et vltimā·ita ꝙ p̓mā hꝫ
inferi᷒.ſcd̓am interi᷒·tciā ſupius
et id̓o in ſtatu īnocētie cū imago
nō erat viciata·ſꝫ deiformis p̱ grāꝫ
effecta·ſufficiebat liber creature
in q̄ ſeipſū exercēt hō ad ꝯtuēdū
lumē d̓ine ſapīe vt ſic ſapiēs eſſꝫ
cū vniūſas res vid̓et ī ſe·vid̓et in
ꝓprio gn̄e·vid̓et ī arte·ſm̄ ꝙ tri-
plicit̄ hn̄t eē·ſ·in materia vel ī na-
tura ꝓp̓a·in ītelligētia creata·ꝛ in
arte eterna·ſm̄ q̄ tria d̓t ſcp̓tura
dixit de᷒ fiat·fecit ꝛ factū ē Propt̄
quā etiā t̄plicē viſionē accepit hō
triplicē oculū·ſic d̓t Hugo de ſcō
victore·ſ·carnis·rōnis·ꝛ cōtēpla
tionis Carnis q̄ vid̓et mūdū et
ea q̄ ſūt in mūdo Oculū rōnis q̄
vid̓et aīaꝫ ꝛ ea q̄ ſūt in aīa Ocu
lū ꝯtēplacōis q̄ vid̓et deū ꝛ ea q̄
ſūt ī deo·vt ſic oculo carnis vid̓et
hō ea q̄ ſūt ex̄ ſe·oculo rōnis·ea
q̄ ſūt intra ſe.oculo cōtēplationis
ea q̄ ſūt ſ̄ ſe·q̄ q̄dē ocul᷒ contēpla
tionis actū ſuū n̄ hꝫ pfectū niſi p̱
gloriā quā amiſit p̱ culpā·recipe
rat autē p̱ gratiā ꝛ fidē ꝛ ſcp̓turaꝝ
ītelligētiā·q̄b᷒ mens hūana pur
gatur·illuīat̄ ꝛ pficit̄ ad celeſtia
cōtēplāda.ad q̄ lapſ᷒ hō puenīe
nō p̄t niſi p̓us defect᷒ ꝛ tenebras
ꝓp̓as rcognoſcat·qd̓ nō facit niſi
ruinā hūane nature diligēter cō
ſideret et attendat

Explicit ſcd̓a pars

Incipit tercia de corruptela pcti

Capitulū p̓mū·

De origine mali in cōmuni·

Predetminatis aliq̄
bus de t̄nitate dei ꝛ
creatura mundi re-
ſtat nūc breuit̄ tan
gere de corruptela
pcti·de q̄ tenēdū in ſūma ꝙ pctm̄
nō eſt natuá aliq̄. ſꝫ defect᷒ ꝛ cor-
ruptela q̄·ſ·corrūpit̄·mod᷒·ſpēs
et ordo in volūtate creata·ac p̱ h̄
pcti corruptio·eſt ꝯ̄tria ipſi bono
n̄ tn̄ hꝫ eē niſi ī bono.nᶜ ortū t̄hit
niſi a bono·qd̓ q̄dē bonū ē liberū
arbitriū volūtatis·et ipſū nec ē ſū
me malū·cū poſſit velle bonū nec
ſūme bonum cū poſſit declinaē in
malū Nō aūt ad ītelligētiā pre-
dictoꝝ h̄ eſt·qꝛ p̓ᵐ p̓nᵐ cū ſit ens
ſeipſo nō alio necē ē ꝙ ſit ens ꝓpt
ſeipſū·ac p̱ h̄ ſūme bonū.nullum
ꝓrſus hn̄s defectū Nō eſt igitur
pctm̄ aliq̄d nᶜ eē p̄t qd̓ ſit p̓mū et
ſūme malū·qꝛ p̓nᵐ p̓mū d̓t ſūmū
ꝯplemētū ꝛ ſūmū malū d̓t defectū
pinaximū· Cū ergo p̓mū p̓nᵐ
vt ſūme ens ꝛ ꝯpletū·nec ī eſſēdo
nec in opando deficē p̄t·qꝛ nec ſū
me malū ē·nec aliqd̓ malū ē·nec
aliq̄ mō malū p̓ncipiaē p̄t. qꝛ tn̄
oīpotēs ē p̄t bonū de n̄ eē in eē de
ducē·etiā ſine āminiculo alicui᷒
materie.qd̓ etiā cū creaturā finxit
cui dedit eē viuē ꝛ ītelligē ꝛ velle·
q̄ q̄dē qꝛ a ſūmo bono fuit ſm̄ tri
plicis cauſe ſiitudinē oportuit ꝙ

habēt ī ſua ſba ⁊ volūtate modū
ſpeciē ⁊ ordinē· Nata ergo fuit
agē opa ſua a deo. ſcḋm deū· ⁊ ꝓpt᷑
deū· ⁊ h̾ ſcḋz modū·ſpēz ⁊ ordinē ſꝫ
inſitū Sz qꝛ de nichilo fuit ⁊ de-
fectiua. potuit deficere ab agēdo
ꝓpt deū· vt·ſ·aliq̄d facēt ꝓpt ſe·
nō ꝓpt deū·ac ꝑ h̾ nec a deo· nec
ſcḋm deū·nec ꝓpt deū· et h̾ ē pctm̄
qḋ eſt modi·ſpēi·⁊ ordis corrup
tiuū Qꝛ qꝛ defect⁹ ē·nō hꝫ cauſam
efficiētē·ſꝫ deficiētē·videlꝫ defectū
volūtatiſ create Quoꝛ vero corruptio
eſt ⁊ nō niſi boni·et oīs corruptio
in reco2rruptibili ē·idō nō niſi in
bono eſt· ac ꝑ h̾ cū volūtas libera
corrūpat in ſeipſa modū·ſpēm·⁊
ordinē deficiēdo a vero bono·pec-
catū oē inq̄ꝺtū hmōi eſt a volūtate
ſicut a pⁱma origine·et ē in volun-
tate·ſicut in ꝓprio ſbiecto·qḋ q̄dē
facit volūtaſ qñ ſua ꝺ̄fectibilitate
mutabilitate·⁊ ꝺ̄tibilitate ſpreto
bono in deficiēte. et incōmutabili
inheſit bono ꝯmutabili Ex q̄bus
colligit᷑ ꝙ pctm̄ ñ ē appetitio ma-
laꝝ reꝝ·ſꝫ deſertio melioꝝ· et idō
in appetitu volūtatis ē·modi ſpēi·
et ordinis corruptm̄·ac ꝑ h̾ adeo
volūtariū·ꝙ ſi non ē volūtariū iā
nō eſt pctm̄. Hiis āt ꝑintellectis
manifeſte cadit ipietas maniche
oꝛū ponētiū ſūmū malū · omniū
maloꝝ pⁱnᵐ pⁱmū·appaēt etiā q̄ ſit
mali origo ⁊ q̄d mali ſubiectū·

Capitulū·ij· tione

De pⁱmoꝝ pentū tēpta-
Ad itelligendū aūt q̄liter
corruptela pcti itrauit in

mūdū·ꝯſiderāꝺ ē optet lapſū pⁱmi
pentis·traductōꝫ culpe originaſ·
et ortū ſiue radicē pcti actualis
Circ̄ lapſū igit᷑ pⁱmi pntis· h̾ tria
nob̾ occurrūt ꝯſiderāda·ſ·tēptaº
dyabolica· culpa ꝯmiſſa·et pena
inflicta. Hec igit᷑ de tēptacōe ſūt
tenēda videlꝫ ꝙ cū de⁹ hoīez cōdi
diſſet ſꝫ in felicitate padiſi· in du-
plici ſexu·ſ·virili ⁊ muliebri dya-
bolus inuidēs hoī aſſūpta ſpē ſer
pentina aggreſſ⁹ ē mulierē·pⁱmo
q̄rēdo cur p̄cepit vob̾ de⁹ ne come
deretis·2º aſſerendo dicēs· neq̄q̄
moriemini· 3º ꝓmittēdo·eritis ſic
dij ſciētes bonū ⁊ malū·volēs iſta
tēptacōe deicē mulierē īfirmiorē·
⁊ ꝑ illā poſtea ꝓſternē ſexū virilē
qḋ et fecit dn̄o ꝑmittēte Nō āt
ad intelligētiā p̄doꝝ h̾ eſt·qꝛ ſic
pⁱᵐ pⁱnᵐ ē potētiſſimū in opando·
ſiue ꝓducēdo·ſic etiā ē rectiſſimū
in gubn̄ādo· ⁊ iō ſic res q̄s cōdi-
dit āminiſtrat vt eas agere ꝓpⁱos
mot⁹ ſinat Cū igit᷑ hō ſic fact⁹
erat vt ꝑ victoriā pugne ꝑueniēt
ad pⁱmiū q̄etis etne licꝫ de⁹ ſciret
hoīem tēptacōni ſucūbē· debuit
tñ hoīem ꝑmittē tēptari ab eo q̄
ſciret·poſſet·et vellet Cū m̄ ergo
dyabol⁹ q̄ pⁱus erāt ſciēs ⁊ rect⁹·ꝑ
ſupbiā cadēdo fact⁹ ē ꝺ̄ſut⁹ ⁊ iui-
dus·idō ꝑ iuidiā tēptaē volebat·
⁊ ꝑ aſtuciā ſciebat· et iō tēptauit
iux̄ qḋ potuit ⁊ de⁹ ꝑmiſit Qꝛ igit᷑
in tēptādo ſpēz ſerpētinā aſſūpſit
diſpēſationis ꝺ̄ine fuit vt nō ſolū
deꝑhendi e⁹ ꝺ̄ſutia poſſꝫ· veꝝ etiā
vt ex illa effigie·ꝺ̄ſutia diabolica

m tēptando cūctis filijs ade inno
teſcē poſſʒ Ruꝛſ⁹ qꝛ tēptauit de
p̄cepto diſcipline · h̄ ſiſr fuit diſ-
pēſacōis diue · vt ſiue vincēt ſiue
vincēt cūctis innoteſceret meritū
obedie · ſiue demeritū inobediētie
Qꝫ āt īcepit a muliē h̄ fuit v̄ſutie
ſue · qꝛ facili⁹ ē deuincē mīn⁹ forte
Vn̄ ꝛ v̄ſutia hoſti⁹ ex īfirmiori pte
aggredit̄ cītatē · Siſr mod⁹ q̄ in
tēptacōe ꝓceſſit · maxie v̄ſutie fuit
qꝛ expiendo · īpellēdo · ꝛ alliciēdo
ꝓceſſit Expiētiā em̄ ſūpſit ī īter
rogatione · īpulit ī aſſecuratione ·
allexit āt in ꝓmiſſiōe · p̄° em̄ intro
gauit · ꝛ de cā mādati vt rōnē du-
ceret ī dubiū · z° āt dubitacōe ha
bita · ne forte moriam² coaſſecura
uit vt iraſcibilē ducēt ī cōtēptū · ʒ°
ꝓmiſit vt ꝯcupiſcibilē ducēt ī ap
petitū · ꝛ ſic hijs trib⁹ modis liber
tatē arbitrij trahēt ad cōſenſū · q̄
facultas ē rōis ꝛ volūtatis ꝯplec-
tens nichilomin⁹ tres predictas
vires · ſ · rōnabilē · iraſcibilē · et cōcu
piſcibilē · reſpcū q̄ꝝ diabol⁹ allexit
mulierē · p triplex appetibile · ſ · p
ſciam q̄ ē appetibil̄ rōnali Per ex
cellētiā q̄ ē appetibil̄ iraſcibili Per
ſuauitatē ligni q̄ ē appetibil̄ cōcu
piſcibili · ꝛ ſic tēptauit oē qđ erat
ī muliē tēptabile · p oē illđ qđ po
terat ī tēptacōꝫ induci · qđ ē ṫplex
appetibile mūdi · ſ · ƀꝫ cōcupiāꝫ car
nis . ꝯcupiāꝫ oculoꝝ ꝛ ſupbiā vite
ƀm q̄ tria attēdit̄ oīs tēptacōnis
origo · ſiue a mūdo . ſiue a carne · ſi
ue a diabolo Capitulū · iij ·

De p̄moꝝ pentū trāſgreſſione

De culpa v̄o p̄moꝝ pentū
ſūt h̄ tenēda · ſ · q᷒ mulier
aſſentiēs tēptacōi diabo
lice . appetijt ſciam et excellētiā ad
modū dei · Appetijt nihilomin⁹
expiri ſuauitatē ligni vetiti · ꝛ tādē
incidit ī trāſgreſſionē mādati · nec
h̄ ꝯtēta offerēdo fructū ligni vetiti
induxit viꝝ . q̄ nolēs ſuas delitias
ꝯtriſtaē · mulierē nō corripuit ſed
poti⁹ cōſenſū p̄buit male ſuadēti
oblatū pomū guſtādo · effect⁹ eſt
trāſgreſſor dīni p̄cepti Nō autē
ad ītelligētiā p̄dcōꝝ h̄ eſt · qꝛ cū a
p̄° p̄n° vt p̄dictū fuit dat⁹ eēt hoī
duplex ſenſ⁹ ꝛ appetit⁹ reſpcū du
plicis libri . ꝛ reſpcū duplicis boni
vt ƀm libtatē arbitrij hō poſſet
ad vtrūqꝫ cōuerti · mulier audita
ſuggeſtiōe ſerpētis exterioris nō
ṫcurrit ad libꝝ īteriorē q̄ legibilē
ſe p̄bet recto iudicio rōis . ſ; poti⁹
ſenſū ſuū cir̄ exteriorē libꝝ tenuit
ꝛ cir̄ exteri⁹ bonū negociari cepit
ꝛ qꝛ ſenſ⁹ eius n̄ acceſſit vſqꝫ ad
veꝝ īfallibile · appetit⁹ ei⁹ ꝯuerti
cepit ad bo^m ꝯmutabile Appetijt
igr̄ qđ diabol⁹ ꝓmiſit ꝛ iō ꝯſenſit
vt facēt qđ ſuggeſſit Appetēdo
igr̄ excellētē ſciaꝫ erecta ē ꝛ erecta
in ſupbiā h̄ ipſo illecta ē ad gulā
ac p h̄ ṫcio ꝓſtrāta ē p inobediam
p̄^m fuit in mēte · z^m in ſenſualitate
ʒ^m in opatione ꝛ ſic temptatio ab
inferiori incipiēs · puenit vſqꝫ ad
ſūmū · qꝛ ab auditu p appetitū p
uenit ad guſtū ſiue ad ꝯſenſū . ſic
ecōuerſo · deordinat° a ſupiori inci
piens puenit vſqꝫ ad imū . ꝛ fecit

vnū pctm̄ ꝯſūmatū qd in hūana natuā ē oīs pcti initiū ⁊ origo maloꝝ Nā mulier illecta illexitviꝝ q̄ ſiſt ad libꝝ exteriorē ꝯuerſus ⁊ ad boᵐ cōmutabile nimis appcian do mulieris ꝯſortiū ⁊ ſue ſocieta tis ſolaciū· nᶜ mulierē voluit corri pere· nec ꝓpas delicias ꝯtriſtare· Et qm̄ debuit eā corripe ⁊ n̄ cor ripuit· idcirco iputat̄ ei pctm̄ mu lieris Q2 v̄o noluit ſuas delitias ꝯtſtaꝛe a ſe ꝑpellēdo mulierē· cepit nimiū diligē ſcipſū· ac p h̄ recedēs a dīna amicitia· incidit ī gulā ⁊ in obedientiā Fuit ergo trāſgreſſio p̄ceptivtriqꝫ cōis· lꝫ ex alia ⁊ alia cā· qꝛ n̄vir ſ; mulier fuit ſeducta. In vtroqꝫ tn̄· ſ· viro ⁊ muliē fuit deordinatio a ſūmo vſqꝫ ad imū. qꝛ p°ī mēte ſiue rōe· deinde in ſen ſualitate· ⁊ poſtremo ī ope Idoqꝫ em̄ vtriqꝫ ꝓſtrat⁹ fuit p īobediaꝫ ⁊ illect⁹ p gulā· qꝛ vtriqꝫ erectus fuit ī ſupbiā· Mulier q̄dē appetē do ⁊ ābiendo· qd nondū accepat Vir āt nimis amādo ⁊ appciādo qd iā habebat Vn̄ mulier mādu cādo credit ſblimari Adā v̄o exiſ timās ſe aliq̄d magnū et deo caꝝ min⁹ g̃uiter credidit ſe puniēdū. nōdū em̄ expt⁹ fueāt rigorē dīne iuſticie ⁊ ſeueritatis· ⁊ ſic vtqꝫ dū inordiate erexit ſe s̄ ſe· cecidit mi ſerabilit̄ īfra ſe a ſtatu· ſ· inocētie ⁊ grē· ad ſtatū culpe ⁊ miſerie

Capitulū· iiij·

De p̄moꝝ pentū punitione·

De pena v̄o p̄moꝝ pentū h̄ eſt tenēdū· videlꝫ ꝙ vir ⁊ mulier ſtati p⁹ culpā ſenſerunt penā rebellionis ⁊ erubeſcētie in carne· ⁊ iō ad opiendū verēda fe cerūt ſibi perizomata· poſtea v̄o dīno iudicio vir īcurrit penā la boris ⁊ āguſtie· penā famis ⁊ indi gētie. penā mortis ⁊ reſolucōis in cinerē Iux̄ qd dt ſcriptuā Male dicta ẗra ī ope tuo ⁊c̄· Mulieri v̄o duplicata ē penalitas mltiplicium erūnaꝝ ī ꝯceptu pena doloris in ptu· pena ſbiectiōis ad viꝝ in cō uictu· ac p h̄ ſm ꝙ appaꝛt ſatis g̃uiē punitū fuit pctm̄ illd· ſ· ligni vetiti eſus· lꝫ fueit facilr ppetratū Rō āt ad ītelligētiā p̄dictoꝝ h̄ eſt· qꝛ cū p̄ᵐ p̄nᵐ ſit puidētiſſimū in gubnādo· ⁊ rectiſſimū ī p̄ſidēdo nihil ꝓrſus īordinatū dimittit in vniūſo· et qꝛ culpa recte ordinat̄ ad penā· ꝯueniēti⁹ em̄ iuſt⁹ dolet ī ſupplicio ꝙ̄ letat⁹ ē ī delicto· qm̄ meli⁹ ē dolē dānū ſaluti⁹ ꝙ̄ letai in dāno eq̄tatis · idō ſtati ī p̄mis peccātib⁹ dedec⁹ pcti ſbſecutū eſt dec⁹ iudicij. vt qd īordinatū fuit cadēdo ab ordine nāe· cadēt ſtati in ordinē iuſticie· Hic em̄ duplex ordo ſic cūcta cōplectit̄. vt qd ab vno ceciderit ſtati ī alterā dr̄iaꝫ re labat̄ Qm̄ ergo vtqꝫ parēs ſup biēdo ī mēte· ⁊ guſtādo ī carne in obediēs fuit ſupiori iuſto dei iu dicio factū ēvt s̄ fiēt iobediēs ſuū inferi⁹ ⁊ maxie ꝙ̄tū ad ptes illas ſm q̄s ē cōiūctio vtuſqꝫ ſex⁹ q̄ ſūt mēbra v̄tuti g̃atiue debuiētia· Et qꝛ h̄ inerat eis n̄ ex nā ſed ex ꝓ̄a culpa· iō erubeſcebāt ⁊ opiebāt

Rurſus· qꝛ vir ſpreto ſūmo de
lectabili ꝙſiuit in carne delectari·
iō iuſto dei iudiº iflict⁹ ē ei laboꝛ
ꝛ defect⁹ famis ꝛ ſitis Poſtremo
qꝛ ꝓpt̄ bonū carnis ſepari elegit
a bono mētis· iuſto dei iudiº aīa ī
vita ſepatᷓ a carne ꝑ mortē ꝛ iāne
ratione· ac ꝑ h̄ ſic de⁹ dederat hoī
ſ̄m ordinē nāe corp⁹ ſb̄iectū aīe·
ꝓpagabile ſine libidine· vegetabi
le ſine defectōne immutabile ſine
morte intuemēte. ſic hoīe peccāte
ſ̄ꝫ ordinē iuſticie ſc̄m ēvt ſb̄trh̄ēt
ceteā p̄dcā ꝛ iſligēt oppoſita vt ſic
culpa n̄ remanēt ipunita ꝛ inordi
nata· qđ neq̄q̄ꝫ pati dꝫ dīna ꝓui-
dētia Et qm̄ pccꝫ a muliē exordiū
ſūpſit· iō pena e⁹ debuit duplicari
Qꝛ igr̄ ī mēte ſupbiēs fuit ſb̄iec
tionē iāc̄rit Qꝛ lignū ad veſcēdū
ſuaue vidit· ꝛ appetijt dolorē iāc̄-
rit ¶ Poſtremo quia fregit iugū
obedīe· iāc̄rit vīculū ꝛ p̄od⁹ mlti-
plicaˢ erūne. ꝛ ſic pꝫ q̄nto ordine
dīne ꝓuidētie iſlicte ſūt viro pene
mltiplices ꝛ duplicate ī muliē· vt
ſic dedec⁹ pcti n̄ eſſꝫ ſine decoꝛe iuſti
cie· tāta ē ei btitudo iuſticie vt ne-
mo ab ea niſi ad miſeriam poſſit
abſcedere·

Capitulū ·v·

¶ De originalꝭ pcti corruptione·

Poſt lapſū p̄mi pntis di-
cēda ſūt aliq̄ de trāductōe
pcti originalꝭ· Cir̄ qđ pº
cōſiderād⁹ ē mod⁹ corrupcōis· 2º
mod⁹ trāductōis· 3º mod⁹ curacōis
¶ Mod⁹ āt q̄ gen⁹ hūanū ꝑ origi
nale pctm̄ corrūpitᷣ h̄ ēꝫ Nā q̄libꝫ
ꝑ cōcubitū gn̄at⁹ naſcitᷣ nāe fili⁹ ire
qꝛ p̄uatᷣ rectitudīe originalꝭ iuſti
cie· ꝓpter cui⁹ abſentiā iāc̄rit m⁹
q̄ntū ad aīaꝫ q̄druplicē penā· ſ· in
firmitatē· ignorātiā· maliciā· ꝛ cō-
cupiam· q̄ q̄tuor iflicta ſūt ꝓpter
originale pctm̄ · q̄s ſane penas
ſpūales comitatᷣ ī corpe mltiplex
penalitas · mltiplex defect⁹ multi
plex laboꝛ· mltiplex moꝛb⁹· ꝛ mlt
tiplex doloꝛ ¶ Ad has q̄ꝫ penas
ſb̄ſeq̄tᷣ pena moꝛtis ꝛ iāneracōis
pena carētie viſiōis dīne· ꝛ āmiſ-
ſiōis glīe celeſtis· n̄ ſolū ī adultis
reꝑetiā ī puuˡ n̄ baptizatis· q̄ q̄dē
puuli pena mitiſſiā int̄ cetos pu
niūtᷣ· qꝛ ſolā penā dāni h̄nt ſine
pena ſenſ⁹ Rō āt ad itelligētiā
p̄dcōꝝ h̄ ē· qꝛ cū pᵐ p̄nᵐ oīa agat
a ſe. ꝛ ſ̄ꝫ ſe· ꝛ ꝓpt̄ ſe· necē ē eē optiᵐ
ꝛ rectiſſimū· ac ꝑ h̄ piſſimū ꝛ iuſ
tiſſimū· ꝛ inde ē ꝙ vniūſe vie eius
mīa ꝛ veritas ſiue iudiciū. Si eñ
de⁹ a p̄nº hoīem in tātis miſerijs
cōdidiſſet nec pietas eſſꝫ· nec iuſti
cia ꝙ tāta op⁹ ſuū opp̄mēt miſe-
ria· nulla p̄cedente culpa Sicᷣ ſi
tātis miſerijs nosᷣ replēt ꝉ repleri
ꝑmittēt ſine culpa nec pie ꝛ iuſte
gub̄naret nos dīna ꝓuidētia· Si
ergo certiſſimū ē pᵐ p̄nᵐ. ꝛ ī ꝓdu
cendo rectiſſimū ꝛ clemētiſſimū eē
necē eſt ꝙ gen⁹ hūanū taliē fecit
vt a p̄nº nulla eēt in eo culpa· nec
miſeria · Necē eſt etiā ꝙ taliē āmi
niſtret vt n̄ ꝑmittat ī nob̄ eē miſe
riā· niſi ꝓpt̄ aliquā culpā p̄abulā·
Qm̄ igiᶻ certiſſimū eſt ꝙ a nrā

origine mltiplicē cōtrahim⁹ miſe-
riā pene· certū eſt q̄ oēs naſcim⁹
natuā filij ire· ac p h̄ puati rectitu
dine originał iuſticie· quā puatio
nem vocam⁹ originalē culpā· ⁊ q2
oīs culpa dicit receſſū a bono in-
cōmutabili· et acceſſū ad bonū cō-
mutabile· et recedē a bono icōmu
tabili eſt recedē a ſūma v̄tute ⁊ bo
nitate· accedē aūt ad bonū cōmu-
tabile ē pl⁹ debito i illd p amorē
tendē Hinc ē q̄ pdens originalē
iuſticiā incurrit infirmitatē· igno
rantiā· malitiā· et ↄcupiam ¶ Rur
ſus· q2 deſerēs bonū incōmutabi-
le ꝓpt bonū cōmutabile · efficitur
indign⁹ vtroq2 Hinc ē q̄ rōne ca
rentie originalis iuſticie· pdit aīa
quietē tēporalē i corpoē p multi-
plicē corruptionē ⁊ mortē· ⁊ tādē
ſepatur a viſione lucis etne· amit
tendo felicitatē glorie· tā in aīa q̄
in corpoē Poſtremo· q2 carētia
hui⁹ iuſticie· in naſcētib⁹ nō eſt p
motū volūtatis ꝓpe· nec p actualē
delectationē Hinc eſt q̄ originali
p⁹ hanc vitā nō debet pena ſen-
ſus in gehēna· pro eo q̄ non ſup
cōdignū· ſ; citra punit dīna iuſti-
cia quā ſp comitat ſuphabūdās
miſericordia. Hoc credendū eſt
ſenſiſſe beatū Aug· licet v̄ba ipi⁹
exteri⁹ ꝓpt deteſtationē erroris
pelagianoꝝ q̄ aliqualē felicitatē
eis cōcedebāt aliud ſentiē videāt
vt ſc; eos reducēt ad mediū abū
danti⁹ declinauit ad extremū.

Capitulū· vi·

De originał pcti trāſfuſione.

Modus aūt traductionis
culpe originał h̄ eſt q̄ lz
aīa nō ſit ex traducē· ori-
ginalis tn̄ culpa ab aīa ade trāſit
ad aīas poſteroꝝ mediāte carne
p cōcupiſcētiā gn̄ata· ita q̄ ſic ab
aīa peccāte infecta fuit caro ade.
et prona effecta ad libidinē· ſic p
libidinē ſeminata· et ſecū trahens
infectionē vitioſā inficit et vitiat
animā. q̄ q̄dē infectio i aīa nō tm̄
eſt pena ſ; etiā culpa. et ſic pſona
corrūpit naturā· et natuā corrup
ta· corrūpit pſonā· ſalua i oībus
dīna iuſticia cui nullo mō poteāt
iputari infectio aīe. licz eā creādo
infundat· et infūdendo vniat cum
carne infecta Nō autē ad intelli
gentiā p̄dictoꝝ h̄ eſt· q̄ cū primū
pncipiū fecerit hoīez ad imaginē
ſuā· ꝓpter ſui ipſi⁹ exp̄ſſionē · ſic
eū cōdidit ex pte corpis · vt oēs
hoīes ꝓpagarētur a pmo homīe
tanq̄ ab vno radicali pn°· ſic ex
pte aīe. vt ꝓpt exp̄ſſā ſilitudinē tā
in eēndo et durādo· q̄ intelligēdo
⁊ amādo i mediate emanarēt oēs
ſpūs rōnales ab ipſo deo tanq̄ a
pmo pn° et imediato ¶ Et qm̄ ſpi
ritus tanq̄ excellētior magis ac-
cedit ad pmū pncipiū· ſic condi-
dit de⁹ hominē vt ſpūs p̄eſſet cor
pori· et corp⁹ ſubeſſet ſpiritui cre
ato q̄diu ille ſubeſſ; ſpiritui incre
ato· et econtra ſi ſpūs nō obediēt
deo iuſto dei iudicio · corpus ſuū
inciperet ſibi rebellaē qd et factū
eſt cū adā peccauit · Sicut igit ſi
adam ſtetiſſet corp⁹ ſuū ſpūi obe

diens eſſ̄z · ⁊ tale ad poſteros tñſ-
mittēt · ⁊ deꝰ animā ſibi infūderet
ita ꝙ vnita corpori imortalia ſibi
obedienti hr̄et ordinē iuſticie ⁊ im-
munitatē oīs pene · ſic exq̄ adam
peccauit ⁊ caro facta ē rebell' ſpūi
optet ꝙ talē ad poſteros tñſmit
tat · ⁊ ꝙ deꝰ ſm̄ inſtitucōz ꝑmariā
aīam infūdat Anima vo cū vnit'
carni rebelli icurrit defectū ordis
nālis iuſti^e q̄ debat oībꝰ iferioribꝫ
iperare · Et qꝛ aīa carni vnita ē ·
optet ꝙ ipſā trahat et trahat' ab
ipſa · et qꝛ ipſā ñ p̄t trahē · tanꝗ̄
rebellē · ncc̄ē ē vt ab ipſa trahat' · ⁊
icurrat morbū ↄcupie · ⁊ ſic icurrit
ſ'ſc carētiā d'bite iuſticie · ⁊ morbū
ↄcupie · ex q̄bꝰ duobꝰ tꝗ̄ ex auer
ſione ⁊ ↄūſiōe · d'z itegr̄ri ſ'z Aug ·
⁊ anſelmū pcm̄ originale. Qm̄
igit' ordinatiſſimū fuit ꝙ natura
hūana ita cōdēt' · ⁊ ꝙ ↄdita ſic ꝓ
pagare' · ⁊ ꝙ peccās ita punire'
ſic̄ dictū eſt ꝑus · ita ꝙ i ↄditione
ſuat' ordo ſapie · i ꝓpagacōe ordo
natuē · in punicōe ordo iuſticie. pꝫ
ꝙ nō ē ↄ d'inā iuſticiā · ſi ad poſte
ros tñſmittit' culpa · Rurſus · qꝛ
culpa originał pc̄ti i aīaz tñſfūdi
nō poſſ̄z niſi pena rebellionis i car-
ne p̄cederet · ⁊ pena ñ eēt niſi cul-
pa p̄ceſſiſſet · nec culpa preceſſit a
volūtate ordinata ſed inordinata
ac ꝑ hoc nō a voluntate d'ina ſ̄z a
volūtate hūana · pꝫ ꝙ orginał cul
pe tñſfuſio ē a pc̄tō ꝑmi hoīs · nō
a deo · ñ a nā ↄdita · ſ̄z a vitio ꝑpe-
trato · ⁊ ſic verꝝ eſt qḋ d't Augꝰ · ꝙ
pcm̄ originale nō tranſmittit ad
poſteros ꝓpagatio ſed libido

Capitulū · vij ·

De originalis pc̄ti curatione

Poſtremo diligēt attēde
ꝙ modꝰ curacōnis culpe
originał ē iſte · ſ · ꝙ ſic cura
tur a culpa ꝙ remanet pena tpał
ſic pꝫ in pueris baptizatis · ſic cu-
ratur ꝗ̄tū ad reatū pene etne · qḋ
remanet ꝗ̄tū ad actū ⁊ motū con
cupie. ſic cura' in pente ꝙ nihilo
minꝰ ab eo q̄ curatꝰ ē ꝑ baptiſmū
tñſmittit' in plem originale pcm̄
ſic tolli' originał pc̄ti maſſa . qḋ
remanet ſeq̄la · cū q̄ optet pugn̄re
ꝗ̄diu viuimꝰ i hac vita · qꝛ i nullo
ꝓrſus extigui' cōcupia ꝑ grāz cō
munē · qḋ dico ꝓpt' v'ginē btiſſimā
Mariā in q̄ i ↄcepcōe filij dei ex-
tincta fuit ꝑ grāz ſingularē · Nō
aūt ad itelligētiā p̄dcōꝝ h̄ eſt · qꝛ
ſicut infectio deriua' in oēs a ꝑn°
creato · a q̄ fuit ꝓpaga° corpoꝝ · ⁊
h̄ a pte iferiori · ſ · carnis · ſic curatio
fieri hꝫ a ꝑ° ꝑn° icreato · a q̄ fit in-
fuſio aīaꝝ ⁊ h̄ a pte ſupiori · ſ · mē
tis Qm̄ igit' ex pte mētiꝰ diſtinc
tio ē in oībꝰ ita ꝙ ſm̄ illā vnꝰ ñ ꝓ-
pagat' ab altero · ſ̄z imediate exit
a deo · grā curatiua mēti nr̄e a deo
iſuſa · reſpicit vnūquēqꝫ inꝗ̄tū te-
net rōnē ꝑſone ſingularis ⁊ indi-
uidue · nō inꝗ̄tū tenet rōnē ꝓduc
tiui ſm̄ v'tutē natuē · Qm̄ igit' ori
ginale pcm̄ eſt morbꝰ inficiēs ꝑſo
nā pit' ⁊ naturā · ꝑſonā in volun
tate. naturā in carne · ido ſic curat'
macula originał in mēte · ꝙ rema-
net infectio et ſequela in carne ·

Et qꝫ hō gn̄at nō ſm ꝙ curatus eſt in mēte· ſꝫ ꝙ corrupt⁹ i carne nō ſm ꝙ ſpūal'· ſꝫ ſm ꝙ carnalis hinc eſt ꝙ q̄uis baptizat⁹· fit ab originali mūdat⁹ i ſe· tn̄ſmittit tn̄ in ꝓlē originale Rurſ⁹· qꝫ reatus pene etne ꝛ̄ſpicit deformitatē mētis ꝛ pſone· mot⁹ āt reſpicit inclinationē carni ꝛ natuē· iō trāſit originale p ſbam q̄ tū ad reatū Poſtremo qꝫ afflictio tpal' cō ditionē reſpicit ex pte carnis· cū caro remaneat ſp ſbiecta cuidā infectioni. remanē dꝫ ſubiecta penalitati· ꝛ idō ſic penalitas ꝛ corruptio p grāz n̄ auferun͛ a carne. ſic ſeq̄la illa ſiue cōcupia et languor mēbroꝝ ſil' ſtaē pt cū grā curatiua et ideo q̄uis paulatī minuat͛· qꝫ tn̄ radix n̄ tollit͛· nūq̄ oīo aufert͛ in viatorē niſi p grām ſingularē vt in v̄gine Qꝫ eīn v̄go cōcepit eū q̄ erat expia° oīs culpe· iō data fuit ſibi grā ſingularis q̄ extincta fuit in ea radicit⁹ oīs ꝯcupia· ad cōcipiendū dei filiū abſqꝫ oīs pcti labe ꝛ corruptela· nempe decēs erat vt ea puritate q̄ maior ſb deo nequit ītelligi v̄go illa nitēt cui de⁹ pater vnicū filiū quē de corde ſuo genuit ſibi eq̄lē· ꝛ tāq̄ ſeipſū diligebat· ita dare diſponebat vt naturalit͛ eēt vn⁹ idēqꝫ cōis dei pris ꝛ v̄ginis fili⁹ ꝛ quā ipē fili⁹ ſbalit͛ facere ſibi matrē eligebat· ꝛ de q̄ ſpūſſcūs volebat· opatur⁹ erat vt conciperetur ꝛ naſcētur ille de quo ipſe ꝓcedebat·

Capitulū· viij·

De origine pctōꝝ actualiū

Poſtq̄ āt dictū eſt de traductōne original'· dicēda ſunt aliq̄ de origine pcti actual' De ortu igi͛ pcti actual' hꝫ tenēda ſūt i ſūma· videlꝫ ꝙ pctm̄ actuale originē trahit a libera voluntate vniuſcuiuſqꝫ· p ſuggeſtionē· delectationē· cōſenſū· ꝛ operationē· iux͛ qd̓ dt ſcp̄tuā Vnuſq̄ſqꝫ temptat͛ a ꝯcupia ſua abſtract⁹ ꝛ illect⁹· deinde cū cōcupia cū conceperit pctm̄ parit· pctm̄ āt cū cōſūmatū fuerit gn̄at mortē· Si autē ſuggeſtio et delectatio ſiſtat citra ꝯſenſū· eſt veniale pctm̄ Si v̓o cōſeq̄t͛ ꝯſenſus ꝛ op⁹ in hijs q̄ d̓ina lege ꝓhibita ſūt· pctm̄ ē mōrle cōſūmatū· Qd̓ ſi medio mō fit· vt ꝯſenſus ſine ope ſit· aut qꝫ vult i op⁹ ꝓcedē ſꝫ nō pt· tūc volūtas ꝓ facto reputat͛ tn̄ min⁹ culpabil' ē q̄ ſi i ipō facto dep̄hendēt͛ Aut qꝫ n̄ vult i op⁹ ꝓcedē· ſꝫ qꝫ vult inteni⁹ voluptati i delectacōe. et tūc māducat mulier ſꝫ nō vir. ꝛ licꝫ n̄ ſit pctm̄ plene ꝯſūmatū· eſt tn̄ int͛ mōrlia cōputādū· qꝫ muliē mādu cāte tot⁹ hō dānari meret͛· quod maxīe ītelligi hꝫ in pctis carnalibus Nō āt ad ītelligētiā p̄dcōꝝ ſꝫ eſt· cū pctm̄ dicat receſſū volūtatis a p̄mo p̄n° inq̄tū ipa volūtas nata ē agi ab ipſo· ꝛ ſꝫ ipſū· ꝛ ꝓpt ipſū· oē pctm̄ ē inordinatio mētis ſiue volūtatis· cū quā nata ſūt eē virt⁹ ꝛ vitiū· peccatū igit͛ actuale eſt actuali͛ inordinatio volūtatis Inordinatio autē illa aut tanta

eſt ꝙ ordinē iuſticie extminat. et
h̄ mō dꝛ mōꝛle pctm̄· qꝛ natū eſt
auferre vitā · ſepando ipſā a deo
ꝑ quē viuificatᷣ aīa iuſta·Aut eſt
tā modica ꝙ ordinē illū nō ꝑimit
ſꝫ tm̄ in aliq̄ ꝑturbat·ꝛ tūc dꝛ ve=
niale pctm̄·qꝛ de ipſo adipiſci poſ
ſum⁹ cito veniā·ꝓ eo ꝙ grā nō tol
litur ꝑ ipſū nec īimicitia dīna in=
currit Eſt autē ordo iuſticie vt bo
nū incōmutabile ꝑferatur ꝯmuta
bili·vt bonū honeſtū ꝑferaᷣ vtili
ꝛ volūtas dei ꝑferaᷣ voluntati ꝓpe
vt iudiciū rōis recte ꝑſit ſēſualitati
hūane Et qm̄ lex dei iuſtū ordi=
nē ꝑcipit·et vetat oppoſitū·qn̄ bo
nū cōmutabile ꝑferᷣ honeſto·et
volūtas nr̄a ꝑfertur dīne volūtati
et ſenſualis appetit⁹ ꝑfertur rōni
recte·tūc cōmittiᷣ mortale pctm̄.
de quo dicit Ambroſi⁹ ꝙ ē ꝑuari
catio legis etne ſiue dīne et celeſ=
tiū inobediētia ꝑceptoꝝ vel man=
datoꝝ Hoc autē cōmittiᷣ ſiue ob
mittatur qd lex dīna ꝑcipit·ſiue
fiat id qd ꝓhibet. ex q̄ duplex ge
n⁹ pcti oritur. delictū·ſ· ꝛ cōmiſſū
Quādo vō bonū cōmutabile pl⁹
debito diligiᷣ. ſꝫ nō preferᷣ incō=
mutabili·ꝛ vtilitas n̄ ꝑferᷣ hōeſ=
tati·volūtas nr̄a pl⁹ debito ama=
tur·ita tm̄ ꝙ nō ꝑferᷣ dīne·ꝛ caro
ꝯcupiſcit·nō tm̄ ꝑferᷣ iudicio rō=
nis recte·tūc nō eſt mōꝛle ſꝫ venia
le·qꝛ licet h̄ fit ꝑter legē nō tm̄ di
recte eſt ꝯ̄ legē Senſualᷣ at appe
titus rōni recte non preferᷣ niſi
qn̄ ei ratio ꝯſentit. et ideo peccatū
mortale citra cōſenſū nō cōmittiᷣ
ſi tm̄ ſenſualitas iordiate mouea
tur cū illa iordinatio ad malū in=
clinet·licet ratio n̄ cōſentiat·pctm̄
eſt aliqd·qꝛ aliq̄ mō ledit ordinē
iuſticie·Et qꝛ in ſtatu inocētie nō
mouebatᷣ ſenſualitas niſi ſm ra=
tionis motū·ideo ſtāte hoīe nō po
terat ibi eſſe veniale pctm̄· Nūc
autē qꝛ rōni repugnat ſenſuali=
tas·velim⁹·nolim⁹·iō neceſſe ha
bem⁹ cōmittē aliqd veniale pctm̄
ꝑ ꝓmos mot⁹·q̄ et ſi ꝑticulariē ꝛ
ſigillati poſſit declinari·oēs tamē
nullo mō poſſūt caueri·qꝛ ſic ſūt
pctā que ſūt etiā pene pcti·ꝛ ideo
merito dicūtur venialia·qꝛ ſꝫ ipſo
digna ſūt venia Verū qꝛ ratio hijs
cōſentire nō cōpellitᷣ ſi p⁹ cōſenſū
delectationis ꝯſentiatᷣ in op⁹·tūc
eſt plen⁹ ꝯſenſus·ac ꝑ h̄ pctm̄ cō
ſūmatū·qꝛ ꝑuenit vſqꝫ ad viꝝ·et
vſqꝫ ad partē ſupmā rōnis·ex q̄
pendet plenitudo ꝯſenſus Qꝛ vō
nō ſolū ꝯſenſus in op⁹ veꝝ ꝛ etiā
in delectationē eſt ꝯſenſus in q̄ in
ferioꝛ portio ſeq̄tur ſenſualitatē.
ideo ſi in delectationē ſenſualē rō
ſenſualitati ſuccumbat·et mulier
ſerpēti obedit·ac ꝑ h̄ fit ſbuerſio
recti ordinis·et ita ſubūſio iuſti=
cie·ꝓpter h̄ cōmittiᷣ mōꝛle pctm̄·
licet min⁹ gue qd non ſolū iputa
tur mulieri. veꝝ etiā viro·a q̄ mu=
lier compeſci debuit ꝛ cohiberi ne
obtēperaret ſerpēti·et ſic pꝫ ꝙ in
ꝑpetratione oīs pcti actualis·ſit
aliq̄lis imitatio ꝓmi pcti·ſm ex=
planacōez decoris ꝑcipui Aug⁹·
·xi·de trinitate dei·

¶Capitulū·ix·

De origine ⁊ diſtinctōe capitaliū

Onſeqͥnt̄ deſcēdēdū ē ad
ortū pctōꝝ in ſpāli· int̄ q̄
q̄dā ſūt capitalia·q̄dā pe
nalia· q̄dā finalia· ſiue irremiſſi-
bilia·q̄ſi ꝓma·media.⁊ poſtrema
¶Circa ortū v̓o pctōꝝ capitaliū·h̄
eſt ī ſūma tenēdū· videlꝫ ꝙ pctōꝝ
actualiū vnū ē initiū· duplex ra-
dix·triplex fomētū ſeptiforme ca
put ſiue capitale pctm̄.Vnū īquā
ē capitale initiū·ſ·ſupbia· iux̄ qđ
đt ſcꝑtura· initiū oīs pcti ſupbia
¶Duplex radix·ſ·timor male hu-
miliās·et amor male accēdēs Tri
plex fomētū ſm tria q̄ ſūt ī mūdo
·ſ·ↄcupīa carnis·ↄcupīa oculoꝝ.
et ſupbiavite Septiforme v̓o ca-
put·ſ· ſupbia·īuidia·ira· accidia·
auaritia·gula·luxuria Int̄ q̄ q̄nqꝫ
p̄cedētia ſūt pctā ſpūalia·duo v̓o
vltima ſūt carnalia Ad autē ad
intelligētiā hoꝝ h̄ eſt·qꝛ cū pctm̄
moꝛ̄le fit actual̓ a ꝓ° ꝓn° receſſus
receſſu̓ aūt a ꝓ° ꝓn° nō p̄t eē niſi
ꝑ cōtēptū ipſi᷒·vel in ſeipſo vel in
ſuo p̄cepto ↄtēpt᷒ aūt ꝓmi ꝓnci
pij cū fit ſupbia·ncc̄ē ē ꝙ oīs moꝛ
talis culpa ſiue offenſa initiū ſu-
mat a ſupbia Q̄ꝛ v̓o null᷒ cōtēp-
nit ſūmū ꝓnm vel ei᷒ p̄ceptū ꝑ ſe
niſi ꝑ h̄ ꝙ aliq̄d aliud ab ipſo vel
vult acq̄rere vel timet ꝑdē·hinc ē
ꝙ ncc̄ē ē oē pctm̄ actuale originē
trahē a duplici radice·ſ· timore et
amore q̄ radices ſūt maloꝝ· lꝫ nō
eq̄ ꝓme Nam oīs timor ortū hꝫ
ab amoē·null᷒·n.timet aliq̄d ꝑdē
niſi qꝛ amat illđ hr̄ē·⁊ iō ꝑ ea hꝫ
foueri timor ꝑ q̄ fouet̄ ⁊ amor.
Amor āt iordinat᷒ ē reſpcū ↄmu
tabil̓ boni· Et qm̄ illđ ē triplex·ſ·
interi᷒ excellētia·exteri᷒ pecunia.
inferi᷒ carnal̓ laſciuia· Hinc ē ꝙ
ncc̄ē ē eē tria pctōꝝ actualiū radi
calia fomēta· q̄ ſupius ſūt p̄tacta
ad q̄ dū aīa iordinate fert̄· oīa
pccā actualia oriūt̄· Et qꝛ h̄ fit
ſꝫ ſeptiformē modū· iō ſeptē ſūt
pctā capitalia ex q̄b᷒ gn̄at̄ vniu̓-
ſitas vitioꝝ·Volūtas em̄ nrā aut
deordinat̄·qꝛ appetit ꝙ nō ē appe
tēdū· aut qꝛ refugit qđ nō ē refu
giendū· ¶Si qꝛ appetit qđ nō eſt
appetēdū·vtpote bonū vt nūc·ſi-
ue ↄmutabile·ſiue apparēs bonū·
aut ē īteri᷒·et ſic ē ꝓuata excellen
tia quā amat ſupbia·aut exteri᷒
et ſic ē ſufficiētia quā amat auari
tia·aut īferi᷒·⁊ ſic aut đlectabile
qꝛ ad cōſeruacōꝫ īdiuidui·ſic ali-
mentū qđ ē delcābile ſm guſtū.⁊
appetit᷒ a gula·aut qꝛ ad ↄſerua-
tionē ſpei·⁊ ſic coit᷒ q̄ eſt delecta-
bilis ſm tactū·et appetit᷒ a luxuia
Si āt volūtas deordinat᷒·qꝛ refu-
git qđ nō eſt refugiēdū·h̄ p̄t eſſe
tripliciť ſm triplicē modū refugi
endi Aut em̄ ꝛ̄fugit ſm ꝑuerſū
inſtinctū ipſi᷒ rōnal̓· et ſic ē inui-
dia Aut ſm inſtinctū iraſcibilis
et ſic ira Aut ſm īſtinctū ↄcupiſ
cibil̓·⁊ ſic accidia.Vñ qꝛ q̄tuoꝛ ſē
ꝓncipalia appetibilia·⁊ tres viēs
ſm q̄ꝝ īſtinctū ē fuga·idō tm̄ ſūt
ſeptē capitalia pctā Rurſus qꝛ
ſenſu̓ appetibil̓ ē cū delectatione

ſenſus aūt rei fugiēde ē cū dolore
hinc ē ꝙ q̄tuor hn̄t ɔiūctā leticiā
tria vᵒ alia hn̄t adiūctā triſticiā ⁊
penā Oīa tn̄ dicūtᷣ capitalia·qꝛ
deordinacōes ſūt ꝑncipales ⁊ mł
taꝝ aliaꝝ deordinationū ſūt ꝑnᵃ
ſuo mō influētia Oīn licꝫ q̄dā ex
hijs ꝑncipalr fugā reſpiciāt· hn̄t
tn̄ ⁊ ipſa delcābilia ſua Nā inui
dia vult ꝑuatū bonū poſſidē ſine
ſocio·⁊ ita integlic Jra ſine ɔ̄trio
⁊ ita īpturbabilr·Acīdia ſine la
bore aliq̄·⁊ ita infatigabilr Et qꝛ
h̄ nō de facili obtinētᷣ· iō magnū
exercitū vitioꝝ ſecū trahūt·ad hꝰ
q̄ appetūt exeq̄nda vel ad ea q̄ re-
ſpiciūt declināda. reſpcū q̄ꝝ dicū
tur capitalia pc̄tā q̄ſi capita ex q̄
bus manāt aliq̄ q̄ꝫ plurima·

Capitulū·x·

De origine et q̄litate penaliū

DE pc̄ti penalibꝰ h̄ tenēdū
eſt·ꝙ lꝫ malū culpe ⁊ ma
lū pene ſint diūſe maloꝝ
differētie·q̄dā tn̄ ſic ſūt pc̄tā·ꝙ et
ſūt pc̄ti pena· Spālit nā qꝛ pc̄tā
⁊ pene pc̄ti dicūtur illa q̄ hn̄t ad
iunctū dolorē ⁊ meſticiā·ſicut acci
dia īuidia·⁊ cōſilia Minꝰ ſpālit
dicūtᷣ illa· q̄ hn̄t adiūctā vł merā
dep̄uationē natuē·vel ignorātiā ſi
cut ſūt illa ꝓpter q̄ dꝛ pctōꝛ in re
probū ſenſū tradi· Gn̄alit autē
pc̄tā q̄ ſūt inē ꝑmā apoſtaſiā ⁊ vlti
mā gehēne penā·⁊ pc̄tā pn̄t dici
et pene pc̄ti·iux̄ q̄d dt Gregoriꝰ
Crimina criminibꝰ vindicari Licꝫ
aūt idē dicatᷣ pctm̄ ⁊ pene pc̄ti·te
nendū tn̄ eſt ꝙ oīs pena inꝗ̄tū

pena iuſta eſt ⁊ a deo Nulla vero
culpa iuſta eſt nec a deo ſꝫ tm̄ a li
bero volūtatiſ arbitrio Pena vᵒ q̄
mere ē pena a deo ē īflicta Que
vᵒ ē culpa vel inclinās ad culpā·
culpa ē ɔtracta vel acta Nō autē
ad intelligētiā p̄dictoꝝ h̄ eſt·qꝛ
cū malū dicat receſſū a ꝑmo ꝑnᵒ
ꝑ h̄ ꝙ nocet bono n̄ aūt nocet bo
no niſi aliq̄d adimēdo de bono.bo
nū aūt ɔſiſtit in mō·ſpē·⁊ ordine
nullū em̄ ē malū q̄d nō ſit modi·
ſpēi et ordiniſ corruptiuū· Ordo
aūt duplex eſt·ſ·nature ⁊ iuſticie·
Ordo āt natuē ē in bono natuāli
Ordo iuſticie in bono morali· Et
ꝙ bonū natuāle in oī natuā bonū
morale in volūtate hꝫ ɔſiſtē·iō or
do natuē ē ī oī nā· ordo āt iuſticie
in volūtate electiua hꝫ ɔſiſtē·⁊ qꝛ
volūtas eſt inſtr̄m ſeipſū mouēs·
nā vᵒ nō·hinc ē ꝙ ordo iuſticie ē
ordo nō tm̄ factꝰ ſed etiā factiuꝰ·
ordo āt nāe ordo factꝰ Cū ergo
malū ꝑuare ordinē nāe ⁊ ordinē
iuſticie· hinc ē ꝙ duplex ē malū·
·ſ·culpe ⁊ pene Rurſꝰ·qꝛ ordo
iuſticie ē ordo volūtariꝰ·hic eſt ꝙ
malū culpe eſt affectio volūtaria·
malū aūt pene ē affectio īuolūta
ria Poſtremo ordo iuſticie·qꝛ vo
lūtariꝰ ī volūtate ē ordo factiuꝰ·iō
malū culpe q̄d ē eiꝰ ꝑuatio·ē ma-
lū q̄d facimꝰ. ⁊ malū pene ē ma-
lū q̄d patimᷣ Et qꝛ nō eſt paſſio
niſi nālr p̄cedat actio· nec ē actio
ad quā nō ſeq̄tur aliq̄ paſſio·hic
eſt ꝙ nulla eſt pena ſine p̄cedēte
merito culpe·nulla eſt etiā culpa

q̄n cõmittere aliq̄ pena Et qm̄ qđ facim⁹ a nob eſt·qđ nos vo pati- mur pt eē a nob ⁊ ab alijs vtpote a cauſa ſupiori vel īferiori·iõ licet oīs culpa ſit a nob·nõ tñ oīs pe- na eſt a nob. ymo q̄dā eſt a nob acta·q̄dā inflicta·quedā ɔtracta· Et qꝛ eū q̄ facit qđ nõ debꝫ·iuſtū eſt pati qđ debet·ideo oīs penam inq̄ꝫtū pena iuſta ē·et a dīna ꝓui dentia·qꝛ ad culpam ordinata·et ipſi⁹ culpe ordinatiua·quia vero paſſio illa pt eē p adeptõnē boni naturał·vel boni moralł cū natuāli hinc ē qđ q̄dā pena ē mere pena q̄dā vo eſt pena ⁊ culpa·qꝛ bonū morale qđ ē iuſticia nõ amittitur niſi p iniuſticiā q̄ eſt culpa Pma igi² pena ē a deo·⁊ ſm qđ pena ⁊ ſm id ꝙ ē a deo ē.a deo inquā nõ inſtituēte ħ vindicāte·ſcđa vo cū ſit culpa ſm id qđ ē·a deo nõ ē·ħ ſolū q̄ꝫtū ad originē ipſa vo vel ē acta ſi ſeq̄t ad actualia ē ɔtracta ſi ſeq̄tur ad originale Si igit ꝓpe accipiat malū ſm qđ ē pͥuatio bo ni naturał·et affectio inuolūtaria et malū qđ patim² ſic nõ cõcidit cū malo culpe ī idē licet ſit ānexū eidē Si vo accipias large·vt dica tur malū.qđ patim² ſiue a nobis ſiue aliū de·ſiue in nā·ſiue ïvolūta te·ſic cõcidunt in idē·ħ nõ ad idē· vel ſm idē. qꝛ qđ ē in ſe culpa.dꝛ p̄cedētis culpe pena·vel culpa ra tione actionis·pena dꝛ eſſe rõne paſſionis ⁊ ſic pꝫ q̄ mõ.ꝓ quāto et q̄liter aliq̄d ſimul dicatur eſſe pctm̄ et pena peccati·

Capitulū ·xi·

De origine peccatoꝝ finaliū que ſūt in ſpm̄ſcm̄·

De pctis aūt finalib⁹ ſiue irremiſſibilib⁹ cuiuſmõi ſūt pctā in ſpm̄ſcm̄·ħ eſt tenēdū ꝙ licet oē pctm̄ gñalit ſit ɔ deū trinū et vnū·appropͥate tñ dꝛ pctm̄ aliqđ eē in patrē· aliqđ in filiū·aliqđ in ſpm̄ſcm̄ Hoc āt peccatū ī ſpiritūſcm̄ irremiſſibile dꝛ in ħ ſeculo ⁊ ī futuro· nõ qꝛ in ħ ſeculo ñ poſſit dimitti·ħ qꝛ raro dimittit·aut vix in ħ ſeculo q̄ꝫtū ad culpā modicū·aut et q̄ſi nihil fiet remiſſio ſibi ī futuro q̄ꝫtū ad penā Hui⁹ aūt pcti ſex ſūt ſpēe ſeu ſpēs·ſ·inuidia·fraťne grē·im- pugnatio veritatis agnite·deſpe- ratio·pͥſūptio·obſtinatio mētis· ⁊ ipm̄a finał· Hõ aūt ad intelli- gētiā p̄dcōꝝ ƀ ē·qꝛ cū pctm̄ dicat receſſū a pͥmo pͥn⁰ trino ⁊ vno·oē peccatū imaginē trinitatis·defor mat.⁊ ipſā aīam fedat q̄ꝫtū ad tri plicē potētiā·ſ·iraſcibilē rõnabilē et ɔcupiſcibilē·et a li⁰·ar·ꝓcedit qđ gerit in ſe·in ſigne ťnitatis ·ſ· pr̄is rõne facultatis filij rõe rõis ſpūſcī rõne volūtatis Licet autē ƀ tria concurrāt ſił ad oēm culpā q̄libet tñ haꝝ p ſuū defectū pt eē rõ deordināđi alias· defect⁹ autē cir̄ facultatē ē ipotētia·ɔ rõnē eſt ignorātia cir̄ volūtatē eſt malicia· Et hinc eſt ꝙ cū q̄dā ſint pctā ex ipotētia·q̄dā ex ignorāti·q̄dā ex malicia·et potētia attbuit patri· ſapiā filio·et volūtas ſpirituiſcõ

ꝙ quedã dicũtur eē in patrē·q̄dã
in filiũ·quedã in ſpm̄ſcm̄ Et qm̄
nihil magis ē in volũtate ꝙ̄ ipſa
volũtas·et volũtas ipſa eſt origo
pcti· nullũ pctm̄ ē adeo volũtariũ
⁊ mere ſic ē illđ qđ ꝓuenit ex cor
ruptione exñte involũtate· Cum
eñ duplr̄ dicat̄ involũtariũ ·ſ· p
violētiã ⁊ p ignorãtiã·pͫ p defcm̄
potētie·ſcđm p defectũ ſciē qñ vo
luntas ſola corruptõne ſua. licet
poſſit reſiſtē·et ſciat hoc malũ eē
aliq̄đ eligit· tūc đr peccaē ex cer-
ta malicia· et tale pctm̄ mere ꝓce
dit ex ĩprobitate volũtatis liberi
arbitrij ⁊ directe ĩpugnat gratiã
ſpũſcĩ p quã fit remiſſio pcti · et
qꝛ mere ꝓcedit ex libꝰtate arbitrij
iđo ñ hꝫ colorē excuſacõis·⁊ ꝓpte
rea modicũ ⁊ q̄ſi nihil dꝫ ei q̄ pu-
nit̄ de pena relaxari·qꝛ vͦo directe
impugñt grãm ſpũſcĩ p quã fit re
miſſio pcti· ideo đr irremiſſibile·
nõ qꝛ nullo mõ poſſit remitti· ſed
qꝛ q̄ñtũ eſt de ſe directe ē ĩpugna
tiuũ medicamēti et remedij p qđ
fieri hꝫ remiſſio pcti· Et qm̄ pcti
remiſſio fit a deo p grãm pñialē
inē eccleſiaſticã vnitatē·ideo diffe
rētie huiꝰ pcti accipiũt̄ ſm qđ di
recte ĩpugnãt illa tria· Aut eñi
ĩpugnat ipſã grãm pñialē in ſe
Aut in ꝯpatione ad deũ a q̄ dat̄
Aut in ꝯpatione ad eccleſiã in q̄
ſuſcipit̄ Si vͦo i cõpacõe ad vni-
tatē eccleſie·ſic qꝛ vnitas eccleſie
ꝯſiſtit ĩ ſpe. fide·⁊ caritate. ſiue in
grã et veritate· ſic ē duplex pctm̄
·ſ·iuidia frñe grē·⁊ ĩpugñtio verita
·tis agnite Si ĩ ꝯpatione ad deũ
dãte·cui vniũſe vie eiꝰ q̄ñtũ ad iuſ-
tificationē maxie ſint miã ⁊ veritas
ſic ē duplex pctm̄. vnũ qđ ĩpugñt
miaꝫ·et hͦ eſt deſperatio·aliud qđ
ĩpugñt iuſticiã·⁊ hͦ eſt ĩpñitatis p̄
ſupͦ Si vͦo ĩpugñt ipſã grãm pñia
lē in ſe k ſm ſe·ſic ē duplex·qꝛ grã
pñial̄ facit reſiliē a pctis ꝯmiſſis
⁊ p̄cauē a ꝯmittēdis Cõtra pͥmũ
eſt obſtinatio mētis ꝯ ſcđm ē in-
pñia final̄· ſm ꝙ final̄ ĩpñia đr
ꝯpoſitũ nõ penitēdi·ſic eñ ē ſpēs
pcti in ſpm̄ſcm̄ Scđm ãt ꝙ final̄
ĩpñia dicit ꝯtinuacõnē pcti vſqꝫ ĩ
finē· ſic ē ſeq̄la oĩm mortaliũ q̄ in
hac vita ñ remittũt̄·⁊ maxie oĩm
ſpēꝝ pcti ĩ ſpm̄ſcm̄. et ſic oē pctm̄
initiũ ſumit a ſupbia ⁊ ꝯſũmacõe
ſiue finē hꝫ in finali ĩpñia·ĩ quã q̄
ꝓuenerit corruit ĩ gehēnã·a qua
quidē impñia finali nullꝰ peccãs
mortalr̄ p̄t liberari· niſi intueniat
grã mediatoris xp̄i·⁊ iõ incarna-
tionē ipſiꝰ deſiderabat vniũſitas
ſaluandoꝝ·cui eſt honor ⁊ gloria
in ſecula ſeculoꝝ Amen·

Explicit tercia pars·

Incipit q̄rta ps de ĩcarnacõe vͨbi

Capitulũ·pͥmũ·

De ratione q̄ decuit vͨbũ ĩcarnari

Poſtq̄ȝ p̄dcã ſũt alis
q̄ de trinitate dei de
creatuã mũdi ⁊ cor
ruptela pcti·reſtat
nũc aliq̄ breuit̄ di-
cere de ĩcarnacõe vͨbi p qđ quidē
vͨbũ ĩcarnatũ·facta ē ſalꝰ et repa
ratio gñis hũani. nõ qꝛ alit̄ deus